

DE DRAAGLIJKE LICHTHEID VAN HET GEMEENTEDECREET

TUSSEN POLITICI EN AMBTENAREN

20 MEI 2011

PROF. DR. FILIP DE RYNCK
HOGESCHOOL GENT

De draaglijke lichtheid van het gemeentedecreet

Tussen politici en ambtenaren

Filip De Rynck
Hogeschool Gent

Ambities van het decreet

- Versterking van de ambtelijke component in de verschillende fasen van de beleidsvoering
 - Een meer planmatige en gesystematiseerde beleidsvoering
- Versterking van de rollen van de secretaris en hertekening van rollen van de financieel beheerder
- Vorming van een managementteam als college in de relatie met het politieke college
 - Aanpassing van het decreet: aanwezigheid van burgemeester
- Afsprakennota en objectiveren van de verhouding
- Responsabilisering van ambtenaren
 - Delegatie als één instrument

- In 18 % van de gemeenten is er kabinetspersoneel:
effect van gemeentedecreet is marginaal
 - Vooral in coalitiegemeenten
 - Vooral in grotere gemeenten
- Maar weinig extra effect door het gemeentedecreet:
'kabinetswezen' lijkt zich niet door te zetten
 - Deze structurele component verandert niet

- Was vooral in de grote gemeenten al aanwezig
- Meer formeel en formeel samengesteld in kleine gemeenten
- Zeer diverse principes van samenstelling: ook vaak niet diensthoofden (stedenbouwkundige, stafmedewerker, ICT – er,...)
- Hoe groter de gemeente, hoe frequenter de samenkomst, gemiddeld om de twee weken
- Secretarissen en ontvangers 'staan helemaal niet achter het idee om de burgemeester in het managementteam op te nemen'

- Dominant met beheer en interne zaken bezig; veel minder of niet met beleid en externe zaken
 - Dominant operationeel
- Nauwelijks of niet bezig met beleidsevaluatie
- Minder bezig met beleidsuitvoering dan kon verwacht worden

- Secretarissen schatten impact hoog in voor:
 - Interne controle
 - Personeelszaken
 - Maar toch ook 25 %: weinig impact voor deze materies
 - Impact eerder laag voor budgetkeuzes
- Secretarissen: positief over effecten van managementteam op interne coördinatie
- Ook politici positief over nut en effect van managementteam
 - Maar toch kritischer over het 'eiland' in de organisatie
 - Hoe hoger geschoold, hoe kritischer
- Ontvangers over de hele lijn veel minder positief

- Wantrouwen bij veel politici blijft aanwezig, vooral bij schepenen
- Interne communicatie om en rond het MAT toch ook vaak een pijnpunt (bij politici en bij personeel)
 - Hoe meer interactie, hoe meer vertrouwen bij politici
- Maar zeer diverse praktijken en evolutie rond het MAT:
 - Zowel voorbeelden van groeiende praktijk als voorbeelden van MAT die helemaal verwateren en puur formeel worden
 - Rol van secretaris maar ook samenstellingsperikelen en interne verhoudingen
 - Van zeer reactieve tot meer pro-actieve MAT

- Meer afsprakennota's in coalitiegemeenten dan in homogene gemeenten
- Weinig draagvlak en zeer relatief belang van de afsprakennota
- Hoger opgeleide politici zijn nog kritischer
- 25 % secretarissen en 25 % ontvangers denkt dat dit enig nut heeft; politici zijn positiever gestemd
- Proces van totstandkomen verschilt grondig: van intensief overleg tot pure formaliteit

- Over het algemeen: weinig gebruikt, weinig toegenomen, weinig draagvlak
 - Van college naar secretaris (aanstellingsbevoegdheid; maar ook hiervoor weinig toename)
 - Secretaris naar diensten (nauwelijks gebruikt; gaat vooral over kasverrichtingen)
- Duidelijke verschillen in de meningen van secretarissen en politici: 75 % secretarissen schatten bereidheid nog lager in dan het al lage aantal politici
- Maar bereidheid bij secretarissen ligt zelf ook niet hoog

- Bestuursakkoord domineert, niet de strategische planning
- Secretarissen vinden veel meer dan politici dat strategische planning vooral gedragen wordt door ambtenaren, veel minder door politici

- Duidelijke verschillen in visie tussen politici en ambtenaren: ambtenaren zijn kritischer
- Burgemeesters veel positiever over het 'collegiale' karakter van het college dan schepenen en ambtenaren
- Groot vertrouwen in de secretaris maar schepenenmodel blijft wel ook zeer actief
 - Rechtstreekse contacten zonder de secretaris te kennen (helpt van de schepenen)
 - Sterker in de grote gemeenten
 - Hoe meer tijd aan het mandaat, hoe meer contacten met de diensten
 - Hoger opgeleiden nog meer contacten met 'eigen' diensten
 - Helpt van de secretarissen: politici zijn bezig met administratieve details

- Verschillende percepties:
 - Tussen politici en ambtenaren; secretarissen en ontvangers
 - Knorrende ontvangers, mopperend aan de zijlijn
- Secundaire elementen hebben beperkte impact, geen structurele wijzigingen van basispatronen
- Schepenenmodel en managementteam gecombineerd, in vele varianten en gradaties
- Managementteam vooral intern en operationeel bezig, in de luwte van de politiek en zolang dat de ambities van de politici niet tegenwerkt
- Meer spanning op de verhouding en tussen de logica's kan inwerken op de cultuur